

Auteurs Pagina Philip Staal, 13 september 2020

Tekortkomingen in het naoorlogse rechtsherstel in Nederland

Gedurende de afgelopen weken hebben wij diverse elementen aan de kaak gesteld met betrekking tot het beschamende onrecht dat de Joodse oorlogswezen is aangedaan. Vorige week bezigden wij de uitspraak “Het is erger dan je denkt, zelfs als je denkt dat het niet erger kan...”. Welnu, het kán erger en het wás erger.

De oorlogswezen raakten niet alleen, tijdens de Tweede Wereldoorlog, hun ouders en vele andere familieleden kwijt, maar na de oorlog werden ze ook nog eens systematisch beroofd met medeweten en medewerking van de Nederlandse overheid, banken, verzekeraars en effectenhandelaren! Hun eigen landgenoten, mensen die zij hadden moeten kunnen vertrouwen. De voogden van de wezen verkochten veelal het aanwezige onroerend goed. Op de eindafrekeningen was vervolgens –logischerwijs– geen onroerend goed meer te zien, maar ook de opbrengst van dit onroerend goed was spoorloos verdwenen...

Philip Staal doet al jaren onderzoek naar deze misdadige handelingen en kan dit alles met bewijzen staven. Dat doet hij dan ook in zijn boeken ‘Mijn Erfenis’ en ‘Roestvrij Staal’.

Ter illustratie treft u hieronder teksten van zijn hand aan:

“De moord op de Joden tijdens de Sjoa is de grootste tragedie die het Joodse volk ooit heeft getroffen. De nazi's wilden hen vernietigen als de definitieve oplossing van *het Joodse vraagstuk*. De Joden moesten verdwijnen, maar niet hun bezittingen.

De roof van de Joden was volledig en betrof burgers, verenigingen en bedrijven waarin de Joden een belangrijke rol speelden.

Een bekend oorlogsfenomeen dat eeuwen lang werd aanvaard is: het roven van de verslagenen door de huurlingen van de overwinnaars. In 1907 vond een belangrijke wijziging plaats van de wetten en gebruiken van oorlog op land (Laws and Customs of War on Land: LCWL), geïntroduceerd met de eerste Vredesconferentie van Den Haag in 1899. De verandering in de LCWL werd mede ondertekend door Duitsland en was geldig tijdens de Tweede Wereldoorlog. De roof van de Joden door de Duitse bezetter vond daarom niet plaats met geweld maar door middel van een reeks voorschriften. In feite werd door deze verordeningen de Joodse bevolking in Europa vogelvrij verklaard.

Het naoorlogse rechtsherstel was gebaseerd op Koninklijke besluiten die door de Nederlandse regering in ballingschap waren opgesteld. Het belangrijkste doel van deze decreten was zo snel mogelijk terug te keren tot het normale vermogens- en rechtsverkeer. De rehabilitatie van de Joodse slachtoffers van de Duitse terreur had in dit kader niet de hoogste prioriteit. Als onder alle omstandigheden aan het rechtsherstel voorrang werd gegeven zou het rechtsverkeer, naar de mening van de toenmalige beleidsmakers, enorm worden vertraagd. De Nederlandse regering voelde zich niet verantwoordelijk voor de acties van de bezetter.

Niet alleen tijdens de oorlog, maar ook ná de oorlog zijn er miljoenen euro's verdwenen, geld dat de Joodse oorlogsslachtoffers, waaronder de oorlogswezen, rechtmatig toekomt. Na de oorlog waren veel Joodse kinderen hun ouders kwijt. De Joden moesten vechten om hun materiële bezittingen terug te krijgen, maar de meest bittere en emotionele strijd werd gevoerd om hun kinderen terug te brengen in een Joods milieu.

In het jaar 2000 heeft de Nederlandse Overheid, Verzekeraars, Banken en de Vereniging voor de Effectenhandel –na langdurige onderhandelingen met de Joodse organisaties– hun morele aanspraken erkend en een forfaitair bedrag van 347 miljoen euro ter beschikking gesteld aan de Nederlands-Joodse gemeenschap, als erkenning van geconstateerde tekortkomingen in het naoorlogse rechtsherstel en het overheidshandelen. Dit

restitutiebedrag is beter bekend onder de naam MAROR-gelden. MAROR betekent bitterkruid (mierikswortel in het Hebreeuws) maar staat ook voor Morele Aansprakelijkheid Roof en Rechtsherstel.

In de zomer van 1995 werd de kwestie van het Joods bezit plotseling van belang in de media en politiek. In vervolg op deze internationale discussies werd in maart 1997 de Contactgroep Tegoeden Tweede Wereldoorlog (Commissie-Van Kemenade) tot een onderzoek naar het naoorlogse rechtsherstel ingesteld. De commissie kreeg van de minister van Financiën de opdracht het onderzoek naar oorlogstegoeden kritisch te volgen.

Vrijwel alle financiële instellingen in Nederland werden onderzocht. Begin 2000 kwamen de conclusies en aanbevelingen van de Commissie-Van Kemenade beschikbaar voor het grote publiek.

Als één van de ondertekenaars van de overeenkomst tussen de banken, de Amsterdamse beurs en de Joodse organisaties –waarin medio 2000 de teruggave van Joodse oorlogstegoeden werd geregeld– kwam ik in die periode tot het besef dat er door niemand ooit was gekeken naar het vermogensbeheer van de minderjarige Joodse oorlogswezen. Tot mijn verbazing en teleurstelling ontdekte ik dat Joodse organisaties zoals de voorgijinstelling *Le-Ezrath Ha-Jeled (Het kind ter Hulpe)* en het *Joodse Begrafeniswezen (JBW)*, niet werden onderzocht.

- ✓ De Commissie-Van Kemenade heeft geen toegang gekregen tot de archieven van het JBW. De vereniging weigerde medewerking te verlenen aan onderzoek in haar archieven. De vereniging gaf ook geen antwoord op schriftelijke vragen betreffende verzekeringen van familieleden van oorlogsslachtoffers.
- ✓ Vanuit het Centraal Joods Overleg (CJO) is er bewust niet op aangedrongen dat de Commissie-Van Kemenade, die immers het hele rechtsherstel tegen het licht zou houden, ook de zaak van de Joodse oorlogswezen zou onderzoeken.

Ik besloot zelf te onderzoeken wat er met de nalatenschappen van mijn ouders, grootouders en andere vermoorde familieleden van mij en van andere oorlogswezen is gebeurd. Hoe is het mogelijk dat vijfenzeventig jaar na de Tweede Wereldoorlog de strijd van de oorlogswezen voor een onafhankelijk onderzoek naar het vermogensbeheer van hun erfenis zo ongelijk is en zo grimmig en moeizaam verloopt? In mijn boeken *Roestvrijstaal* (2008), *Settling the Account* (2015) en *Mijn erfenis* (2016) wordt het antwoord op die vraag gezocht in de fundamentele verschillen van inzicht over de aard en de wenselijkheid van een dergelijk onderzoek aan weerskanten van het strijdtoneel.

Is de Joodse gemeenschap bang het eigen functioneren kritisch te beschouwen?

Niemand heeft ooit gekeken naar het vermogensbeheer van de 1.363 Joodse weeskinderen door hun voogden. Reden dat ik besloot om zelf te onderzoeken en antwoord te vinden op de volgende drie vragen:

1. Hebben de voogden van de Joodse oorlogswezen hun volledige nalatenschappen ontvangen?
2. Hebben de voogden het vermogen van de weeskinderen goed beheerd?
3. Hebben de oorlogswezen hun volledige erfenis ontvangen bij het bereiken van hun meerderjarige leeftijd?

Het antwoord op de bovenvermelde vragen is negatief. Wordt vervolgt...

